Ч. 40. Львів, субота дня 6. жовтня 1917. Рік XXI.

СВОБОДА політична, просвітна і господарська часопись. Виходить що тижня в суботу.

Адреса Редакції і Адміністрації Свободи: Львів Ринок 10.

СВОБОДА

Редактор: Др. Степан Баран.

СВОБОДА коштує: в Австро-Угорщині річно 8 К, півріччо 4 К, чвертьрічно 2 К; в Німеччині 8 марок річно, 4 М. півріччо, 2 марки чвертьрічно; в Америці 2 доляри річно.

Поодиноке число коштує у Львові 12 сот., на провінції 16 сотиків.

До українського народу Галицької землі!

В тяжкій воєнній хвилі звертаємо ся до Тебе, Український Народе! Вже четвертий рік шаліє страшна воєнна буря на Твоїй землі і не видно її кінця. Кілька разів пересувала ся тут боєва лінія, полишаючи по собі руїну і згарища, розриваючи і розкидаючи по далеких, чужих сторонах найблизшу рідню.

Не счислити і не списати Твоїх страшних терпінь, Український Народе, які мусів Ти переживати в трьох послідних роках від своїх і від чужих. Талергофи, Ґмінди, Вольсфберґи, примусове скитальство по чужих непривітних кутах з одної, а російські етапи і тюрми та далека Сибір з другої сторони — остануть на все в Твоїй памяти. Тисячі і тисячі жертв, що невинно і без суду війшли зі світа, є доказом Твого мучеництва і будуть грізною пересторогою для Твоїх грядучих поколінь, щоби стреміти до власної політичної будівлі, бо тільки „в своїй хаті своя правда і сила і воля!"

З нашим почутєм ішов Ти, Український Народе, в нинішню світову війну. Ти вірив, що принесе вона Тобі визволене з чужого панованя, що Ти не тільки тут в австрійській Україні станеш паном своєї долі, але ще подаш помічну руку Землякам на російській Україні і поможеш їм скинути російське ярмо. В тій цїли добровільно вислав Ти до бою Українських Січових Стрільців, що в боротьбі з нашим історичним противником зі Сходу вкрили ся безсмертною славою, даючи доказ невмиручости наших змагань до державної самостійности.

Та хоч сї Твої надії не сповнили ся, одначе довело ся Тобі дожити в сій війні щасливої хвилї: початків української державної орґанізації на поневоленій доси російській Україні. Самостійно, стихійно, без ніякої помочи чужих держав і посторонних чинників, без голосних актів і патентів, тільки силою відродженої національної свідомости творить ся в золотоверхім Києві на руїнах російського царизму український державний орґанізм, що дасть волю і землю та спромогу повного розвитку міліонам Твоїх Братів.

Се благотворне сонце волї, що війшло над Дніпром, нехай загріє і Тебе, Український Народе Галицької землї, до нової боротьби за свої права. Ти дав австрійській державі все, що могла від Тебе взяти, дав безперервану більше як котрий небудь инший нарід держави, Ти своєю кровю зрошував далекі побоєвища на всїх фронтах і клав свої кости в чужу землю. Ти доси хрест воєнний відчуваєш болючійше як хто небудь инший, — Ти маєш право жадати від неї, щоби і вона супроти Тебе сповнила свої обовязки.

По трьох роках розлуки знайшли ся ми, галицькі Українці, знов разом і знов спільно можемо працювати в нинішню переломову хвилю. А праці богато!

Австрійська держава не сповнила доси Твоїх національно-політичних, культурних і господарських домагань. Державна управа в українській части Галичини спочиває дальше в чужих руках, Твоя школа дальше в ярмі, воєнні централї і господарські уряди, обсаджені чужинцями, не дають Тобі своєї помічної руки. На Твоїй прадідній землї в сій державі і доси панує Тий історичний противник з Заходу.

Твої безмежні жертви, Український Народе, які поніс Ти для ратованя австрійської держави, не сміють пропасти даром. В хвилї, коли цїлий воюючий світ лунає домаганєм самостійности і самоозначеня поневолених народів, коли ріжномовна Австрія стоїть в передодни основної конституційної перебудови, мусиш і Ти, Український Народе Галицької землї, піднести громовий голос з домаганєм перебудови Австро-Угорщини на національно-територіяльній основі й утвореня з усїх українських земель Габсбурської монархії окремої автономної української провінції, в якій Ти міг би свобідно будувати основи своєї державности.

До здійсненя сего клича треба Твоєї зорґанізованої сили. Воєнне лихоліте розбило або припинило діяльність Твоїх орґанізацій, передовсїм політичних. Нинї з уступленєм російських військ надійшла для Тебе пора і спромога вести дальше припинену роботу в цїлій майже Східній Галичині. Мало є тепер робітників, щоби на Твоїй ниві, Український Народе, могли стати до праці, бо більшу часть одиниць, діяльних в громадянськім житю, покликано під оруже, инші ж живуть в російській неволї. Тим більше на всїх наших свідомих одиницях, головно в поміж-інтелїґенції, лежить під сю історичну хвилю великий національний обовязок доложити всїх сил, щоби по можности як найскорше усунути застій в нашій орґанізаційній праці.

В тій цїли Народний Комітет звертає ся отсе до всїх Твоїх свідомих громадян, Український Народе, з горячим зазивом дати почин до відновленя та укріпленя українського громадянського житя, в першій мірі до відновленя і оживленя нашої політичної орґанізації у всїх увільнених нинї повітах.

Велика хвиля вимагає, щоби в кождім повітї істнувала і правильно працювала наша політична повітова орґанізація, яка стояла би в безпосередних постійних зносинах з Народним Комітетом. Є се конечно потрібне з огляду на співділанє з нашими найвисшими політичними чинниками, з огляду на поширюванє і скріплюванє української національної свідомости і сили в широких народних масах, з огляду на інформованє місцевих військових і політичних властий про загальні і місцеві народні потреби, з огляду на потрібну оборону признаних уже прав цїлої нації і її членів.

До переведеня великої під сю пору задачі — згуртованя всїх Твоїх політичних сил, Український Народе, треба також грошевих засобів. Ти нераз дав доказ, що вмієш дати свою лепту на народні цїли, тому віримо, що наш нинїшний поклик до масового, зорґанізованого складаня жертв на „Народний Фонд" не прогомонить безслїдно, і Ти, Український Народе, підпреш також грошевими жертвами нашу діяльність в нинїшний великий час.

Кличемо: До праці, до орґанізації, до поширюваня, скріплюваня та виявлюваня нашої національної свідомости й сили,— щоби приблизити ту хвилю, коли Ти, Український Народе, скинувши з себе чуже пановане, „глянеш як хозяїн домовитий по своїй хаті і по своїм полї!"

Львів, 28. вересня 1917.

За Народний Комітет:

Д-р Кость Левицький, голова.

Д-р Степан Баран, секретар.

З Парляменту.

Дня 25. вересня с. р. розпочала ся осінна сесія австрійського парляменту. Міністер скарбу предложив буджетову провізорію себто плян видатків і доходів, однак як стоять тепер справи, правительство д ра Зайдлера не має більшости за собою. Се виявило ся вже підчас першого засіданя палати послів, коли на салю війшов в товаристві чеських послів, бувший їх товариш Буржіваль. З приводу появи і видаленя того бувшого посла з салї нарад поставили чеські посли внесенє, щоби комісія незаймости посольської вирішила справу мандатів для помилуваних амнестією послів. Згадана комісія по всій імовірности рішить справу в користь бувших послів. Опісля прийшли бурливі сцени підчас промови німецького пос. Вольфа, що накинув ся на Чехів, так що чеські посли мало його не побили — відтак буджетова нарада і як її вислід: ухвалене революції, осуджуючої членів комісії для контролї державних довгів.

Особливо голосованє в послїдній справі виявило, що кабінет д ра Зайдлера — після теперішного положеня судячи — не одержить в палаті послів буджетової провізорії. По однім боцї стояли і стоять доси проти правительства всї неімецькі партії і соціяльні демократи, по другім німецький національний союз і християнсько суспільні. Д-р Зайдлер сподївав ся приєднати для себе принайменше Поляків, обіцюючи їм згоду правительства на безпроволочну виплату воєнних відшкодовань. Польські посли заявляють, що не будуть попирати теперішного правительства і за ним голосувати; не вистарчають для них міліярди, що їх обіцяє д-р Зайдлер під позором воєнного відшкодованя, польські посли домагають ся нї менше нї більше як прилученя цїлої Галичини до польської держави, на що знова австрійському міністрови тоді згодити ся.

За правительством не підуть анї галицькі Українцї, нї Чехи, анї полудневі Славяни (Словінцї і Хорвати), нї Італїянцї, анї німецькі соціяльні демократи.

За правительством підуть крім німецького національного союза і християнсько-суспільних тільки Румуни і буковинські Українцї.

Тими подіями і відносинами невдоволені особливо німецькі радикали, що раді би розвязати парлямент і ввести на ново урядничу самоволю. Їх речник пос. Тайфель поставив на засїданю німецького національного союза резолюцію того змісту, що з огляду на перевагу ворожої державі славянсько-соціялїстичної більшости національний союз має візвати своїх членів, які займають становища голов комісій зглядно їх заступників або референтів, до зложеня тих урядів. Приняте такого внесеня слїд би вважати розбитєм парляменту і тому з огляду на вагу справи голосованє над ним національний союз відложив на пізнїйше.

Погрози розбитя парляменту мають мало виглядів на здійсненє. Парлямент став нинї державною конечністю, без якої держава у воєнній добі не може обійти ся. Розвязанє парляменту ослабило би значно становище Австрії супроти неприятельської заграницї і утруднило би дальше веденє війни. Тому радше слїд би говорити про уступленє теперішного правительства, що щойно зістало іменоване, бо парлямент в четвертім роцї війни сильнїйший супроти своїх ворогів, як коли небудь доси. Се нездужає сама держава на свою предавну хоробу, якою є національне питанє. За лїченє сеї недуги самої мусить взяти ся негайно правительство та уладити співжитє народів так, щоби вони у силї сеї держави бачили підойму власного добра і розвитку.

З українських послів з Галичини промовляли при буджетовій провізорії доси д р Петрушевич, теперішний голова Української Парляментарної Репрезентації і д-р Евген Левицький, котрого промову подаємо низше.

З українських послів поставили внесенє в минувшім тижни посли д-р Кость Левицький, о. Стефан Онишкевич, д р Лев Бачинський і тов. в справі відбудови знищених частий східної Галичини, які увільнено побідною лїтною офензивою 1917 р. від російської інвазії. — Пос. др Кость Левицький поставив внесенє в справі увільненя селянської малої власности до трех гектарів управленої землї від участи в віддаваню контингенту бараболї, так щоби господарі до трех гектарів себто до пяти моргів землї всю бараболю могли задержати для себе.

Поміж інтерпелаціями, внесеними на першім засїданю державної ради находить ся також інтерпелація посла дра Евгена Левицького в справі приміщеня повертаюших вбігців повітів Станиславів, Товмач та Богородчани. В своїй інтерпеляції домагаєть ся пос. др Евген Левицький безпроволочного заосмотреня повернувших живностю, одїжю та матеріялами будівляними — приспішеня акції відбудови. [illegible] продовженя реченця до повороту вбігців та евакуованих з тих громад, які цїлком знищено. Заразом належить приспішити виплату воєнних причинків.

В тій самій справі інтервенїював пос. др. Евген Левицький також особисто в міністерстві, де обіцяло поробити дотичні зарядженя в дорозї телеграфічній.

Нарада над буджетовою провізорією триває дальше. На засїданю парляменту дня 2 с. м. посол д-р Евген Левицький завважує, що віт представників народів не можна домагати ся в часї, коли ходить о питанє їх єствованя, щоби про сю справу забули, а радили з правительством про податки. Коли який нарід відчуває потребу виявленя свого становища до держави, то є ним український нарід.

Бесїдник вказує на те, що нинїшний коронний край Галичина повстав штучним способом. Українцї не можуть згодити ся на те, щоб їх віддано під пановане польської більшости, витвореної штучно сполукою двох країв: українського й польського в один край. Цїла ся полїтика змагала до сего, щоби український нарід скривдити під оглядом господарським, суспільним і культурним. Всеж таки — мимо сих сумних відносин — український нарід був тим, що з вибухом війни станув по сторонї осередних держав, вислав найкрасших своїх синів в поле і утворив український леґіон. Було тодї загальне одушевленє; всї сподївали ся, що осередні держави повалять царат і висвободять з ярма російських Українців. А нагородою за наші жертви було загальне переслїдованє всего українського в Галичинї і се під патронатом польської адміністрації в Галичинї і державних органів. Виявило ся, що властивими москвофілами були польські властителї більших посїлостий у східній Галичинї, і що польські урядники вели коншахти з російським ґенерал губернатором графом Бобринським і иншими російськими чиновниками.

Потім прийшла думка відокремленя Галичини. Поляки мали дістати відшкодованє, в Галичини мають ся зробити малу Польщу, а нїхто не розуміє, зашо властиво мають Поляки дістати відшкодованє. Чи за се, що їм визволено польське королївство, чи за се, що в східній Галичинї властителї великої посїлости йшли рука в руку з Москалями проти австрійської держави? Мимо сього говорить ся заєдно про відшкодованє і се коштом українського народу.

Бесїдник виказує, що в заяві правительства нема нїякого натяку на приобіцяну правительством демократичну перебудову Австрії. Бесїдник побоюєть ся, щоби успіхи, віднесені під Ригою і над Сочею не довели до сего, щоби право народів до рішеня про себе могло видавати ся вже непотрібним. Бесїдник домагаєть ся здержанб реквізицій в східній Галичинї, передовсїм надужить получених з ними. Висказує жаль, що жаданє Українців

Катехізм Українця.

З брошури виданої товариством „Вернигора“ в Київі 1917.

(*Конець*).

10. Українець в громадськім житю.

Котрі головні огнища українського громадського житя? Українське громадське житє творять громади, збори, інституції і товариства, спілки; також наш театр, концерти, забави, часописи, прочисл і торговля — се місце публичного єднаня та житя.

Як поводить ся Українець в публичнім (громадськім) житю? Се конче потрібне, щоб Українець виступав скрізь достойно і слушно. Бо неуважливий, неспосібний чоловік не знайде собі приятелів, нї прихильників, а тільки спричинить чимало клопоту і другим, і собі, а часом і ганьбу свому народови.

Як поводить ся Українець на зборах чи нарадах? На зборах та засїданях у наших товариствах часто говорить ся про дуже важні народні справи — просвітні, господарські, полїтичні, то що. Для того свідомий Українець при усяких виборах до управи, видїлу чи комітету не шукає користи для себе, не дасть нїчим довести себе до того, щоб вибирати людий невдатник або байдужних, все памятаючи про добро народу, а не про свою вигоду і користь. У своїх виступах нехай старанно бережеть ся всего, що могло би нарушити достойність зборів, пошкодити народній справі, бо се все вода на млин нашим ворогам. Дуже треба вистерігати ся не відповідного слова, або вчинку, особливо, як при тім є чужинцї, щоби не заплямити доброго імени нашого народу.

Як поступати, щоб наше становище було ясне? Мусимо бути наскрізь Українцями та старати ся, щоб наша вітчина мала наш рідний український вигляд. Не тільки розмовляти скрізь своєю мовою, — де нема українських виробів, краму, друків, часописий, вимагаймо їх. Шануймо самі і не даваймо нїкому чужому ображати нашу народність. Боримо ся за повні права для своєї народности — в громадї, в краю і в державі.

Як поступати в урядах? В урядах треба нам, як і всюди, розмовляти виключно по українськи й боронити своїх прав.

11. Чим можемо пишати ся?

Чим ми горді? Ми горді, що ми Українцї! Український нарід великий та славний. Ми нарід талановитий, як свідчать про се обичаї і звичаї нашого люду, його одежа, будівництво, і взагалї культурні памятки та богата криниця мудрости і дотепу, що таїть ся в українських прислівях, оповіданях, казках та піснях.

Ми горді за свою мову! Наша українська мова мельодійна (милозвучна), богата, надаєть ся як найкраще до поезії. На рідній мові маємо велику літературу (письменство), а серед неї таку золоту книгу як Шевченків Кобзар.

Ми горді за свої пісні! Українцї — нарід співолюбивий і мають дуже богато пісень. Мельодія (музика) тих пісень має такі питомі собі прикмети, які відріжняють її від усїх инших мельодій. Наші пісні і по чужих землях славні своєю красою. Наша народня пісня займає перше місце поміж народними піснями всїх народів світа. Наша народня пісня ще переховала живі спомини про давню волю нашого народу. Через те наша пісня, побіч мови, історії та звичаїв, являєть ся сильним сполучником, що єднає увесь сорокміліоновий нарід український в одну цїлість.

Ми горді за свій нарід! Український нарід має велику житєву силу. Хоч які тяжкі удари переносив, остав ся вірний своїй народности, переховав у своїм лонї рідну мову та любов до вітчини, до свого рідного краю, своєї України. Наш нарід любить правду і красу. У далеких краях, ген за горами та за морями, не забуває про Україну, але приймає живу участь у всїх її радощах та стражданях.

Ми горді за свою історію! Наша історія — се невпинна боротьба за волю. Наша минувшина славна великими героями та своїм давним свобідним державним ладом. Притім ми нїколи не лакомили ся на чуже. Наша історія має стїтлі часи, котрі приносять честь нашому народови в чужих краях.

Ми горді за свою рідну землю! Наша вітчина — красна земля! Її краса ріжнородна: гори, лїси, гаї, степи і моря. Красна у неї весна і лїто, осінь і зима. Наша вітчина — урожайна земля. Не дармо звали її давнїйше „медом і молоком пливуча земля“, а тепер звуть „магазином Европи“. Наша вітчина — богата земля. З її лона добувають богато важних копалин, з її глибин тече цїлюща вода, що приносить здоровлє богатьом людям. Одним словом: Ми горді, що ми Українцї!

що до поділу Централі для відбудови краю не сповнено.

Заява Українців з 30. мая с. р. містить їх мінімальні жаданя, від яких під ніякою умовою не можуть відступити. Управляєть ся гру — каже бесідник — ріжнимл натяками до ягайлонських королів, які викликують у Українців як найгірші згадки.

Колиб мали прийти зарядженя, які не увільнили би Українців з під ярма, а піддалиби їх під чуже пановане, то Українці застерігають собі, що в відповідній хвилї зажадають, щоби по думці права народів самоозначеня самі рішили про свою будучність. Бесідник кінчить, заявляючи про солідарність усїх Українців.

СКЛАДАЙТЕ ЖЕРТВИ НА НАРОДНИЙ ФОНД!

Дати належить відсилати під адресою: Краєвий Союз Кредитовий у Львові, Ринок ч. 10, на вкладкову книжочку ч. 8800 в дописною „Народний Фонд“.

Вісти з України.

Покликаний недавно на місце бувшого президента міністрів Винниченка президент Українського Генерального Секретаріяту і бувший генерал губернатор Галичини і Буковини Дмитро Дорошенко зложив Тимчасовому Правительству в Петрограді свою димісію (уступлене).

Як причину свого уступленя зазначив уступаючий український президент міністрів невідповідний склад нового Секретаріяту, при котрого утвореню він не брав участи.

Дорошенко підніс, що бувший президент Українського Генерального Секретаріяту Володимир Винниченко тїшить ся загальною пошаною і що трудностям, які повстали, можна найкрасше запобігти через нове покликане Винниченка на чоло українського правительства.

Згідно з бажанем Дорошенка Тимчасове Правительство приняло його уступлене, іменуючи його рівночасмо комісарем (губернатором) в Чернигові. На президента Українського Генерального Секретаріяту себто українського правительства в Київі поклилано знова Володимира Винниченка.

На засїданю Тимчасового Правительства 20. н. ст. серпня бувший краєвий комісар (генерал губернатор) Галичини і Буковини Дмитро Дорошенко подав звіт з діяльности російської цивільної власти в сих краях в часї істнованя в них комісаріяту.

Великі трудности справили комісаріятови (губернському урядови) розпущеність салдатської маси й її відношене до місцевого населеня. Боротьба з ріжного рода насильствами над населенем була дуже утруднена навіть при помочи військових організацій. Реквізиції й примусові роботи сильно обтяжували населенє Управильнити се питанє було незвичайно трудно.

Насильства, яких допускали ся окремі військові відділи підчас офензиви, зруйнованє краю підчас відвороту, вибрики дезертирів підірвали прихильність і довірє місцевого населеня до комісаріяту.

В кінци Дорошенко зазначив, що дуже тяжке положенє населеня в Галичині й Буковині треба конче мати на увазї на випадок, коли би вдатний російський наступ віддав знова Галичину і Буковину в російські руки. На той випадок з галицьким і буковинським населенєм треба поводити ся дуже людяно і його в цїлости позискати для Росії.

Тимчасове Правительство висловило повне одобренє політики, яку вів краєвий комісар Дорошенко в Галичині і Буковині в часї послїдної російської окупації.

На однім з недавних засїдань Української Центральної Ради в Київі заступники губерній: харківської, херсонської, катеринославської, таврійської і инших підписали урочистий протест проти відмови Тимчасового Правительства, щоби згадані українські провінції були безпроволочно прилучені до автономної України. Всї українські дневники приносять безліч протестів з того ж самого приводу.

Селянський зїзд в Катеринославі заявив ся за прилученєм Катеринославської губернії до України.

Заступником (товаришем) міністра народної просвіти іменовано куратора київського наукового округа М. Василенка — свідомого українського діяча з Київа. В сей спосіб Українці в Росії мають вже в кількох російських міністерствах в Петрограді своїх заступників, які дбають там про права нашого народу.

В Саратові з'організував ся український полк імени гетьмана Івана Мазепи. Комендантом полку є капітан Войнаховський. Полк з'організований з новобранців, які в маю прибули до ріжних військових відділів в Саратові. Полк числить кілька тисяч жовнірів — один тільки відділ машинових карабінів складаєть ся з 1.300 людий. По з'організованю полк переїхав з Саратова до Ромодан в полтавській губернії.

12. Наші домагання.

Як дійдемо до самостійної української держави? До сего треба культурної, політичної і економічної праці над нашим народом від час мира і трівкої та одноцїльної діяльности політичної в часї війни.

Отже — до праці, брати — Українці!

Учімо ся бути самі собою, пізнаваймо, що нам треба, й як вибє слушний час, вставаймо до оружної боротьби за власну домівку, за Вільну, Самостійну Україну!

Надійтесь тільки на себе!

Памятайте слова Хмельницького: „Маю шаблю в руці — ще не вмерла козацька Мати!“

Російська революція і Україна.

Земельна справа.

III. До найтяжших завдань, які прийдеть ся рішати провідникам українського народу вже в часї революції, а на всякий випадок при порядкованю здобутків і вислїдів тої революції, належить справи української кольонїзації на схід від рік Дону і Кубані. Українські мужики рішили ту справу вже в практиці, але мимо того, а властиво якраз длятого стає вона така трудна а се ізза наслїдків, які за собою потягає.

Про масу, якою українські мужики пруть на схід з наміром, осїдати на нових землях, можемо виробити собі деяке понятє на тій основі, що як виказують російські урядові жерела, в рр. 1908 — 1911 вислали самі українські громади 60.000 (шістьдесять тисяч) т. зв. „ходоків“ на Сибір і „ходоки“ се тільки відпоручники, посли громад, волостий, околиць, що їдуть на оглядини нових земель, щоб опісля вернути або в инший спосіб поінформувати своїх повновласників, чи є там чого їхати, куди саме їхати, в якій скількости та з чим. Як бачимо, практика українського мужицтва витворила вже навіть зовсїм незлї форми того своєрідного завойовуваня нових земель на сході. Супроти того величезного руху наших мужиків на нові землї просто зникає всякий инший рух у нашій минувшині. А про рік 1912 подають „Извєстія главнаго управл. землеустр. и землед.“ такі дані: В Сибір переїхало в тім році з цїлої Росії 196.507 душ на добровільне поселенє, з чого 56.165 з українських губерній; найбільше з Полтавщини і Катеринославщини, найменше з Волині і Поділя (Кубанщини не числю, бо вона сама приймає ще поселенців), а кромі того 9.653 українських „ходоків“. В тім році вернуло з Сибірі до цїлої Росії 57.319 переселенців, в тім Українців 25.585 Дописувач „Ради“, з котрої виймаю сї числа, додає від себе, що в тім році Україна перестала вже бути головним доставцем еміґрантів на Сибір, уступила в тім напрямі місця центральним ґуберніям Росії, а сама звернула свою еміґраційну струю до Америки. — Значить, українська еміґрація почала б іти здебільшого на пропаще! Одначе: по перше не знати, чи се була тільки хвилева поява, по друге таки в тім самім річнику „Ради“ знаходимо й інакші вісти: І К. Кракалія, що три роки був на Сибірі, пише: „Сибір — край соняшних днів, незвичайного природного богатства, великого простору, демократичного населеня... В р. 1912. переїхало через Ураль 259.585 переселенців по документам. (А кілько без документів — годї знати). На великім сибірськім шляху частїйше почуєш українську мову, чим кацапську. В тім-же році повернуло з Сибірі 48.383, себто майже 5 та часть“. Числа брав він зі звідомленя „Челябинського реґістраційного пункту“. Зі своїх помічень додає, що будова хати коштує там 300 до 400 рублів і що тому, хто приїхав там без гроший, живеть ся там тепер тяжко: він мусить наймати ся, щоб вижити, богато людий думає про поворот на Україну, але не має за що вернути, длятого пане в ряди міського жебрацького пролетаріяту або й розпусти, частина еміґрує аж за Алтайські гори і т. д. Також з блисших областий української кольонїзації, пр. з Донецького басейну, знаходимо в „Раді“ невеселі вістки. Там робітники жили в тяжких умовах, в тїсноті і бруді, через що діти їх гинули, як мухи. Є вістки, що між старшим поколїнєм переселенців можна зустріти особи з українськими назвищами, вже змоскошені. Але є й відрадні вісти про те, як український мужик перевисшає побучістю московського переселенця, як довше і лїпше витримує супроти покуси алькоголїзму і т. п.

З того всего певне одно: що величезний рух на схід зі сторони українського населеня істнує, що він іде живловою силою, що ним уряд не піклував ся і через те повставали також страшні нещастя і прийшло ся, та ще приходить ся, поносити нам великі жертви. Інтересна річ, що є вістки також про еміґрацію української інтелїґенції на Сибір, пр. переслїдуваних в европейській Росії народних учителїв. Там на Сибірі отримували вони без труду місця, хоч ізза відносин між тамошним перевупним урядництвом житє їх не було веселе. Менї самому в часї мого дуже короткого побуту в Київі перед війною трапило ся зустріти українського інтелїґента, уроженця Сибірі літ коло 30, котрий перший раз прибув тоді на властиву Україну — він мав сильну національну свідомість, в нічім неуступаючу галицькій та говорив чистою українською мовою і то майже такою самою, як у Галичині. На моє питанє, відки він навчив ся говорити такою мовою, відповів, що з книжок галицьких письменників, спроваджуваних до Томська. Думаю, що таких випадків буде богато.

Якими шляхами йшла та могутня кольонїзація українського мужицтва на схід? Вона йшла трьома шляхами, північним, середним і полудневим: 1) Через Самару, уральську губернію, тобольську, томську, іркутську, За Байкал і далї, 2) через уральську у степний край, тугайську область, семиріченську й Туркестан, 3) через Астрахань і Каспійське Море у Мерв, Самарканд і далї*). Від тих головних шляхів провадили бічні, що місцями ро-

Наслїдок того руху був такий, що вже в 1907 р. було Українців у Донщині коло 710.000, причім вони на полудні переважали числом Москалів. В тім стремлїню на схід зустріла ся українська кольонїзація з такою самою кольонїзаційною струєю донських козаків (переважно Москалів по національности), яка плила з півночі на полудне. Отож українська кольонїзація в кількох місцях „пе-

*) Докладнїйше у Кошового: Нах.-терит. межі України.

ресікла територію донського війска і прорвала ся через Донщину“, як пише наш фаховий статистик п. Кошовий. Ся українська кольонізаційна струя досить давна; розпочали її ще Запорожці в 18 ст. Тепер Українців на Поволжу понад 500.000. Вони мають вже і свідому національно інтеліґенцію. Мені особисто довело ся в Київі зустріти курсистку, у котрої українська національна свідомість зовсім не уступала свідомости галицької образованої Українки, хоч матір її не була Українка; її родинний дім — як оповідала — стоїть над берегом Волги. В Кубанській области буде тепер поверх міліона Українців (в деяких округах около 80%). Українська кольонізація досягнула збитою лавою Каспійського Моря і перейшла через нього. На північ від нашої кольонізаційної полоси сидить московське населене, розумієть ся помішаче, а поруч нього калмицьке і кірґіське. На полудне від нашої полоси знаходить ся також московська людність, також помішана, а торуч неї ціла вязанка кавказьких народів і племен, Осетини, Кабарда, Чеченці і т. д. В північнім Кавказі Українці були скорше, чим Українці засіли в тих околицях найліпші землі. Але на загал стан посіданя там іще не устійнив ся й не устояв ся, переселенці шукають ще ліпших земель і знайшовши їх, покидають давніщі. Там будова національних територій знаходить ся тепер в подібнім стані, як в Европі за часів мандрівки народів, тільки відбуваєть ся вона в зовсім інакший спосіб. Українське населене перевалюєть ся вже й на перську землю. З огляду на те, що центри сил українського населеня — Полтавщина і Чернигівщина — знаходять ся блисше від тих земель чим осередок сил московської людности, як також з уваги на культурну висшість українського мужицтва можна приняти, що вислід суперництва буде корисний для України, як тільки не зайдуть якісь політичні події, що штучно дадуть перевагу московському напорови.

Якже було в тій справі доси? Доси в Росії не було жадного еміґраційного закона, що найліпше вказує на те, як царський уряд взяв ся був до управильненя еміґрації, але — мабуть американської. Міністерство торговлі і промислу виготовило було законопроєкт і придумало цілу вязанку місцевих і центральних властий з головною еміґраційною радою під проводом міністра торговлі. Докладніщий зміст того законопроєкта мені невідомий. Він впрочім після всякої правдоподібности не став законом. На всякий випадок не потребуємо вже бояти ся втрати національних сил бодай на річ Спол. Держав північної Америки, бо там від 1. мая 1917. обовязує вже новий еміґраційний закон, котрий сильно спинить іммиґрацію в ту сторону. Головні його постанови такі: 1. Хто скінчив 16 літ житя, а не вміє читати в якій небудь мові, не може вступити на американську землю; виїмок: хто докаже, що мусів опустити рідний край ізза переслідуваня за віру, того приймаєть ся, хочби був неграмотний. 2. Кождий іммиґрант мусить під присягою заподати відповіди на ряд питань, між котрими є такі: чому виїхав з дому, по що тут приїхав, на як довго, чи має намір приняти амер. горожанство і т. д. На жадане мусить поставити свідків! 3. Хто не живе в Америці більше, як 5 літ, того може власть видалити, коли він ширить анархію, потребує запомоги ізза убожества, буде засуджений на рік примусових робіт, є або був у якім небудь відношеню — хочби як гість — до публичних льокалів хочби ресторанів, де приходять проститутки, або стикав ся з ними в инший спосіб, значить навіть якби голодній „такій женщині“ дав кусок хліба, чи гріш.. 4. Такса вступу на амер. землю виносить 8 долярів для тих, що мають 16 літ і и. постанови. З того ясно, що власти мають тим тепер такий широкий круг до „рішень“, що іммиґрація до Америки припинить ся.

Тим сильнішою струєю піде українська кольонізація в Азію. І тепер стає перед провідниками українського народу велике питане, видвигнене щойно російською революцією: Що станеть ся з тою нескінченою ще масовою працею українського населеня над Доном і Волгою, в північнім Кавказі й азійських областях, коли Росія розділить ся на автономні краї чи самостійні держави? Яке становище заняти супроти великих полос і островів українського мужицтва в Азії? Як забезпечити їх перед змоскощенєм? І головно — як не втратити тих нових, українським мужицтвом будованих основ будучої величі і значіня українського народу на сході, куди згодом розростемо ся?

Про чисельні й господарські факти, потрібні до розробленя сього важного питаня є в українських і рос. виданях досить богатий матеріял і навіть цінні праці Русова, Грінченка, М. Грушевського, І. Левицького, Багалія, Садовського, Кошового, Падалки, Ярошевича, Личкова, Гехтера, Мазепи і и. Одначе нема ще суцільного, більшого твору, який дуже придав ся б.

Так перейшли ми здебільшого два найважнійші питаня земельної справи, яку видвигнула й на весь ріст поставила перед українським народом щойно російська революція. За часів царського уряду була земельна справа також дуже пекуча, але її полагоджували тоді помало і були-б не полагодили мабуть до скінченя світа. Тепер та справа піде скоршим кроком і відібєть ся на всіх політичних змаганях українського народу. Коли ми ту справу полагодимо добре для українського мужицтва, тоді забезпечений буде на все могутний розвиток українського народу — і держави.

Др. О. Н.

- Наші люди з відбитих областий -
- - - ПОДІЛЯ І ПОКУТЯ - - -

в справах військових причинків, урльопів, реклямаційних і взагалі адвокатських — нехай звертають ся о пораду і поміч

ДО КАНЦЕЛЯРІЇ АДВОКАТА

:-: Д-ра СТЕПАНА БАРАНА :-:

у Львові, Ринок ч. 10.

Світова війна.

Огляд воєнних подій.

На російськім фронті по занятю мостового причілка Якобштат наступило успокоєнє. Тільки сильнійша діяльність російської артилерії поновляєть ся часами в околицях Луцка до Брооів і на Буковині. Впрочім на сім фронті застій.

На Балкані не було ніяких важнійших подій.

На італійськім фронті над Сочею італійські проби пролому ще зовсім не покінчили ся, але як давнійше остали без успіху.

На Заході по майже чотиротижневій перерві почали були Англійці знов офензиву в Фляндрії і то величезними силами.

Як стверджено ввели Англійці в бій 50 дивізій найліпших війск і тисячі гармат. Ціль атаку була дуже далека і розпадала ся на два питаня. Перше відносило ся до атаку впрост на Остенду з Нюпорт вузьким надбережним пасом при участи фльоти. Другою цілию був удар на полудни від багнистих околиць Іперн Бікішет аж до Ліс, а найважнійшою операцією того атаку було занятє височин на захід від Розебеке аж до Зоненбеке. Ті височини становлять найголовнійшу запору, що ділить теперішні терени боїв від фляндрийської низини. Англійські газети думали, що атак на побережу мусить удати ся. Під сконцентрованим огнем сухопутної артилерії і фльоти Німці не будуть могли приноровити своєї тактики удержаня фронту. Тимсамим отже Остенда, великий порт над Північним морем і купелеве місце, та підстава для німецьких підводних суден, була би втрачена. Та пророцтва англійських ґазетах не здійснили ся. Бої в Фляндрії поза зисками чисто місцевого характеру не принесли доси жадного рішеня.

Сильні битви артилерії були також над Мозою і в околицях Верден.

З летничої области годить ся ще зазначити, що Німці від кількох днів відвідували кілька разів Льондон і обкинули його бомбами.

Низше подаємо звіт австро угорського ґенеряльного штабу за час від 25 вересня до 2 жовтня с. р. включно.

Звіти австро-угорського ґенерального штабу.

Війна з Росією і Румунією.

(26|9). Під Серетом німецькі війска привели з виправи, в якій дійшли аж до задних неприятельських ліній, понад 150 полонених і кілька машинових крісів.

(27|9). В околици на схід від Радівців зростає хвилями неприятельський гарматний огонь.

(28|9). Не було важних подій.

(29|9). На східнім терені боротьби нема ніякої зміни.

(30|9). Без зміни.

(1|10). Не стало ся нічого нового.

(2|10). Положенє незмінене.

Війна з Італією.

(26|9). На Монте Сан Ґабріеле відперто неприятельські стежні відділи. У відтинку Томале і на захід від Тольмайну наші підвідові відділи піймали деяку скількість жовнірів.

Діяльність летунів над Сочею та між долинами Адиґа і Суганн була дуже оживлена.

(27|9). В области ґрупи війск ґенерала-полковника Бороевича наші летуни спільно з оборонним огнем струтили 3 неприятельські літаки. В области Томале гірські стежі дійшли за неприятельський фронт і там висадили у воздух 2 стації линової зелізнички та кілька маґазинів, почім вернули з бранцями. Самі не мали втрат.

(28|9). На тирольськім фронті місцями збільшена боєва діяльність.

(29|9). На північнім стоці Монте Сан Ґабріеле знов вчера зросла боєва діяльність. Коло Хієсе відперто наступаючих Італійців.

(30|9). Полудневa часть плосковгіря Баінзіцца — Святого Духа була знова вчера видовищем завзятих битв. Італійці нигде не перебили ся.

(1|10). На фронті над Сочею зменшили ся наступи італійської піхоти. На Баінзіцца здушено неприятельські наступи. Артилерійська боротьба в области Монте Сан Ґабріеле і на північній схід відтам ведеть ся далі з незменшеною силою.

В области війск маршалка Конрада не стало ся нічого важного.

(2|10). Положенє незмінене.

Зі світа.

Росія.

В минувшім тижни отворено в Петрограді всеросійську демократичну конференцію (нараду), в котрій взяло участь тисяч двіста відпоручників з цілої Росії з ріжних демократичних партій. Цілию сеї конференції є застановити ся над теперішним положенєм Росії, котре її грозить повною руїною, бо спокою і ладу в Росії ще доси нема. Міський театр, де відбувають ся наради, вкрито зовні червоним сукном як зовнішним знаком реввлюції.

На отворенє наради прибули всі міністри. Предсідатель центрального виконуючого комітету Чхеідзе (провідник російських соціяльних демократів, з роду Грузин з Кавказу) у привітній промові говорив про причини скликаня конференції. Вказав на незвичайно поважне положенє, в якій остає край та конечність відповідного революційного

правительства. Провідник селянської ради Аксентієв заявив, що надійшла хвиля, в якій демократія буде мусіти ужити ціної своєї політичної мудрости, щоби вратувати демократичну революцію, якій грозить загибіль (катастрофа), коли небезпека не буде відвернена зараз. Після вибору бюра, зложеного з 28 членів, в склад якого увійшли між иншими Чхеідзе, Церетелі, Аксентієв і Чернов, забрав голос президент міністрів Керенський і заявив отсе в справі Корнілова: Від хвилі іменованя Корнілова начальним вождом головна кватира всякі невдачі на фронті вихісновувала до того, щоб раз у раз висилати остаточне домаганє до Петрограду. Після падения Риги домаганя головної кватири стали ще більше настійчиві. З головної кватири донесено правительству, що в будучности перетворенє кабінету (ради міністрів) не могло би бути допустиме без її згоди; з приводу занятя Риги і пересуненя военної области зажадав генерал Корнілов, щоби його приказам піддати всі війска петроградського военного округа. Однак правительство супротивило ся тому в рішучий спосіб, передвиджуючи небезпечні наслідки такого зросту власти генерала Корнілова. Опісля Керенський обговорив відомі події і добавив, що супроти ненадійного і наглого походу війск генерала Корнілова на Петроград, правительство мусіло поступити з усею рішучістю. Переходячи до програми конференції міністер Керенський заявив, що правительство мусить здобути ся на величезне зусилє, анархія (нелад) зростає безнастанно і поширюєть ся щораз більше. Опісля відчитав Керенський депешу з Гельзінгфорсу, в якій доносять правительству, що фінляндський сойм мимо розвязаня буде скликаний. Коли „большевики“ (болшевиками є соціяльні демократи, що бажають вивласненя землї і фабрик в користь працюючих, а тепер є за безпроволочним заключенєм мира і поборюють Керенського) зустріли ту відомість оплесками, Керенський заявив, що кожлий, хто ще не втратив розуму, зуміє як слід оцінити ті оплески, особливо коли — як про се говорять — німецька фльота готовить ся до удару на фінський залив. Керенський закінчив словами, що коли правительство і край спільними силами не одобрять справи революції, то край може опинити ся над берегом пропасти.

Наради сеї конференції ще не покінчили ся. Перебіг нарад є дуже бурливий. Богато відпоручників жадає безпроволочного закінченя мира.

Проти Керенського виступає дуже завзято провідник робітників Чернов, за котрим стоїть велика більшість Робітничо жовнірської Ради в Петрограді. З правительства виступають міністри з маючих верств (головно з партії конституційних демократів — кадетів) приміром міністер заграничних справ Терещенко, бо Робітничо жовнірска Рада, що хоче грати ролю парляменту, старає ся о те, щоби ціле правительство складало ся з самих соціялістів. На чоло правительства хоче станути згаданий вже Чернов, а тоді готово прийти до завзятої боротьби між ним і Керенським.

Одним словом, велике замішанє в Росії триває дальше і нині не знати, як те все скінчить ся. Се тільки певне, що війни всім за богато, хоч Керенський і його сторонники пруть до дальшого веденя війни, як сего бажає собі Англія.

На засіданю демократичної конференції дня 1 с. м. промовляли депутати військових організацій України, Грузії, Білоруси, козаків та магометан. Вони підносили конечність власти, що опиралиб ся на всіх живих силах краю, передовсім на демократії, та обстоювали організацію армії після етнографічних засад.

Депутати з України жадали між иншими безпроволочних урядових мирових кроків.

Арґентина і Перувія против Німеччини.

Велика полудневоамериканська держава Арґентина, що сосідує з Бразилією, зірвала зносини з Німеччиною і грозить її виповідженєм війни. Причина в тім, що німецький посол в Бунейос-Айрес (столиця Арґентини) посилав при помочи шведського посла в тім місті тайні (шифровані) телеграми до Швеції про рух торговельних кораблів, а то в тій цїли, щоби від Швеції довідала ся просе Німеччина і знаючи, де пливуть кораблї в Бунейос Айрес, затоплювала їх на мори при помочи своїх підводних лодок. Є іменно таке право у світі, що посли чужих держав (так звані амбасадори), що є в столици кождої держави, мають право доносити своїй державі в умовлених тайних знаках (шифрах) телеграфічно або письменно про се, що діеть ся в чужій державі. Сю справу відкрили Сполучені Держави північної Америки і наробили такого крику, що арґентиський парлямент за зломанє невтральности через німецького посла рішив зірвати зносини з Німеччиною. На разі війни Німеччині Арґентина не виповіла, але на се заносить ся.

Так само зірвала зносини друга полудневоамериканська держава — невелика — Перувія.

За те, що швецький посол помагав німецькому послови в Бунейос-Айрес в висилці тайних телеграм, Сполучені Держави і Англія загрозили Швеції здержанєм средств поживи. Ся подія відбила ся і в самій Швеції, бо під її вражінєм при недавних виборах до швецького парляменту більшість мандатів здобули посли, що є прихильні Англії, іменно соціялісти і поступовці.

Справа мира ще далека.

Англія і Сполучені Держави віднесли ся неприхильно до предложеня папи Венедикта XV. в справі заключеня мира, яке натомість прихильно приняли осередні держави. На разі отже нема навіть мови про те, щоби війну в коротці можна закінчити — хоч папа, як пишуть ґазети, не тратить надії і на основі відповіди Австро-Угорщини і Німеччини, хоче предложити державам почвірного порозуміня нове мирове предложенє. Одним словом, справи стоять так, що по всякій правдоподібности будемо мати четверту военну зиму.

Дописи з краю.

З Калущини.

Польська господарка в повіті. — Жидівський рай. — Потреба ратунку.

Польща панує у нас, як ніколи. Письма зі староства в Калуши виходять тільки в польській мові. В цілім старостві нема нігде української написи, Новий управитель староства, мазур, не розуміє по українськи і не знає нашого письма. Секретар в старостві Токаж не хоче приймати українських письм. Українські подання запропащують десь в старостві, приміром письма філії „Сільського Господаря“, инші українські письма відкидаєть ся на бік і на них не відповідаєть ся. Се лучало ся часто.

По всіх українських селах Калущини понастановлювано військовими війтами (фервальтерами) самих підофіцирів (звичайно фірерів) Поляків; цікаво, що в селах, де є латинники отже ніби Поляки, там військових війтів нема. Задачею такого „фервальтера“ є нести поміч місцевій громадській старшині, але в практиці є так, що той „фервальтер“ є необмеженим паном в громаді, робить, що хоче, а властивий війт (часто „военний“) чи писар є його підвладним. Силою факту скасовано українське урядованє по громадах, бо се не подобаєть ся пану фервальтерови, котрий місто нести поміч населеню, використовує свій військовий мундур на ширенє Польщі. А прецінь в австрійській армії є тисячі фірерів української народности і коли вже армії конечно потреба таких „фервальтерів“, то для українських громад повинна була іменувати Українців, а не Поляків. Се не є маловажне і Українська Парляментарна Репрезентація повинна поробити відповідні кроки в сім напрямі.

В калуській експозитурі для відбудови повіту є інжинїром Поляк, що не знає по українськи і не знає потреб українського народу. Чи не можна було дати Українця в чисто український повіт? Властивої відбудови повіту таки ще не переводить ся, так само не думають власти про виплату за военні чинитьби.

Для жидів дійсний рай.

Для них нема ніякої максимальної тарифи ані жадних закавів. Обдирають населенє безмилосерно. За цукор в недалекім Рожнітові, куди йде богато людий з Калущини, треба платити 4 К 80 сот. і більше за кільограм; картка на цукор коштує в жидів по 1 К від штуки, а мають їх богато (не знати чи підробляють, чи дістають в заказаний спосіб) і роблять інтереси на торговлї самими картками. Тютюну в трафіках ніколи нема, але у жидків все можна купити тільки за дорогі гроші. Пачка в теперішній ціні 90 сот. (давнїйша „тринайцятка“) коштує у них найменше 4 К. 20 сот. Мають також російський тютюн, що його купили у східних повітах; за пачку вартости 42 копійок беруть 6 К. 70 сот.; за пачку в ціні одного рубля 16 К. Так само на всіх инших річах. Всюди казочне здирство. А мають все поховане. Приміром перед російською офензивою на Калуш не можна було в Калуши дістати цукру, а Москалї як заняли Калуш, то з жидівських склепів забрали чотири ваґони цукру!

В самім Калуши відчуваємо брак наших інтелїґентних діячів. Наш організатор і соймовий посол др. Іван Куровець знищений і збитий Москалями, лежить хорий у Львові; помер калуський парох о. Володимир Петрушевич, независимих інтелїґентів в Калуши нема. Заходить отже конечна потреба, щоби хтось з українських адвокатів, вільний від війска, осів сейчас в Калуши. Повіт великий, значні доходи певні, а ми зискали би нову організаційну силу. *К. Б.*

З під Галича.

Господарка військового помічника в громаді Горожанка.

Ц. к. староство в Станиславові рескриптом з дня 27 серпня 1917 р. ч. 5062 установило в громаді Горожанка військовим помічником (фервальтером) фельдфебля Станислава Гавроньского. Знущаєть ся він над місцевою людністю, гонить її до робіт на панський лан, за що люди не одержали доси і не одержують дальше ніякої платнї, хоч страшенно знищені війною. В громаді є дійсна панщина; люди свого не можуть зібрати і обробити, бо людий і коний мало, а до того все нужденне, а ту гаруй безплатно а то і під загрозою побоїв цілу днину на панськім ланї.

На тім не кінчить ся діяльність сего пана Гавроньского. Своє становище помічника місцевого уряду громадського змінив він на верховну власть в громаді і старає ся насадити Польщу в українськім селї Місцевого начальника громади Михайла Цаля і писаря Воробця примушує урядувати по польськи, забороняючи писати по українськи. Наконець старає ся він усунути зовсім начальника громади Українця і старає ся о іменованє Поляка, щоби при його помочи повести без перешкоди польщенє громади.

Громадяни Горожанки звертають ся отсею дорогою до Української Парляментарної Репрезентації у Відни, щоби постарала ся у відповідних властий о скасованє військових фервальтерів по громадах, якими з правила є чужинці, що в дійсности стоять на службі дідичів і посесорів.

Ратуймо українське населенє східної Галичини!

Страшна буря перейшла двома наворотами через наш край Спричинила вона, що деякі місцевости були стерті і зникли з землї, а многі понесли необчислені шкоди. Виселенці, що тепер вертають з таборів в рідні сто-

ПОЗІР! Українсько німецький САМОУЧОК укладу проф. Онуфрія Солтиса (4-те побільшене виданє). Книгарська ціна у Львові і на провінції 2 К. — з почтовою пересилкою на полеві почти К 2.20, на звичайні поручено К 2.50 (5 штук К 10., 10 штук К 18., вже оплачено. Висилки лише за попереднім надісланєм готівки, за послїплатою о 70 с дорозше. Висилаю також Церк. Співаник з нотами на 4 голоси за 1 К, — Перли, шутки та вигадки, ціна К 1·20. Замовленя і гроші належить висилати на адресу: А. Окпиш, Львів, ул. Кадецька ч. 4.

рони, находять часто на місци своїх осель тільки руїни та згарища. Ті знова, що остали на місци, бідують тяжко та зі страхом глядять на надходячу зиму. Так одним як і другим треба скоро прийти з помочию.

В тій цїли завязав ся за почином ц. к. намісника під протекторатом цїсаря Карла Краєвий Комітет помочи для щойно відбитих областий східної Галичини з під ворожого наїзду. Згаданий комітет взяв собі як завданє помагати населеню тих областий грішми, живностю і одїжю, опікувати ся сиротами, тай иншими способами облегчити долю сегож населеня.

Щоби поміч жертвована правительством була успішна і відповідала дійсному станови річи, та щоби Українцї члени сегож комітету могли належито пізнати і поперти потреби українського населеня відбитих областий східної Галичини, відносить ся отсим Український Краєвий Комітет помочи для виселенців у Львові до загалу інтелїґенції, передовсїм до священиків, учителів тої области Галичини, що тепер висвободжена з під ворожого наїзду, з зазивом, заснувати безпроволочно повітові і місцеві комітети під назвою: „Український Комітет помочи“. (УКП.), до котрих могли би входити також всї свідомі і охочі до працї горожани.

Круг дїланя сих комітетів буде:

1) повідомити (лично) власти адміністраційні і військові про завязанє комітету і просити о поміч для комітету в його дїяльности,

2) старати ся у ц. к. старость о одежу, поживу і обуву для потребуючих,

3) дбати о рівномірний і справедливий роздїл згаданих предметів між населенє;

4) подбати, щоби виселеним були виплачені залеглі і біжучі виселенецькі підмоги;

5) подбати, щоби всї бездомні одержали чиншові запомоги;

6) видїстати для повернувших виселенців субвенції в будівельних експозитурах, о скільки вони не перевисшають квот 1000 К — зглядно Централі відбудови краю, о скільки 1000 К. перевисшають, на справленє хатної обстанови.

7) Повідомити Український Краєвий Комітет помочи для виселенців у Львові (ул. Бляхарська ч. 11. І. пов.) про основанє комітету і подати томуж як найдокладнїйші статистичні дані:

а) що до числа сиріт, лишених без опіки і незаосмотрених;

б) число родин, котрі не мають поміщеня, одїжи, поживи або инших необхідних річий;

в) повідомляти о всяких неточностях і недостачах при удїлюваню помочи населеню.

8). Подавати місцевому населеню відповідні інформациї що до воєнних причинків, апровізациї і т. п., та посередничити між ними а властями цивільними і військовими. Всякі близші інформациї і поученя подасть на жаданє підписаний комітет.

Вкінци підписаний комітет звертає увагу, щоби всякі статистичні дати і донесеня під VII. в. наведені були точні і вірні та поперті доказами; в противнім разї Українцї члени Краєвого Комітету помочи могли би найти ся в невідраднім положеню, коли би заряджені з якої-небудь причини провіреня виказали, що подані місцевими комітетами дані не відповідають дійсности, чим нанесено би самій справі некорисні наслїдки.

Надїємо ся, що наш поклик до несеня помочи навіщеному війною українському населеню не лишить ся без відгомону і всї свідомі одиницї не відмовлять своєї участи в тій так пекучій справі, щоби бодай в части загоїти рани, завдані світовою війною.

Від Українського Краєвого Комітету помочи для виселенців у Львові, ул. Бляхарська ч. 11.

Ал. Кмицикевич — голова.
о. Юл. Дзерович — секретар.

Краєвий адвокат і оборонець в карних справах

д-р Степан Баран

у Львові, Ринок ч. 10. дім Просвіти, І. поверх

приймає справи карні, цивільні, виготовляє представленя до повітових комісій причинкових, вносить жалоби до адміністраційного трибуналу, виготовляє просьби о урльоп для жовнірів і взагалї полагоджує всї справи, які входять в круг адвокатської канцелярії.

НОВИНКИ.

Збирайте жертви на Народний Фонд. Нинї оголошуємо маніфест (відозву) Народного Комітету, нашої найвисшої краєвої політичної організациї і по думцї сего маніфесту просимо всїх наших читачів і читачок, щоби збирали складки на Народний Фонд, а зібрані жертви присилали переказом під адресою Краєвий Союз Кредитовий у Львові, Ринок ч. 10. Кожний, хто бажає красшої будучности для нашого народу, повинен від себе дати якусь грошеву жертву, бо гроші йдуть на політичну організацию, на витворенє у нас такої політичної сили, щоби ми могли скинути з себе чуже пановане.

Нова президія Української Парляментарної Репрезентациї. Дня 24 вересня с. р. вибрано у Відни нову президію Української Парляментарної Репрезентациї, до котрої війшли: як голова д-р Евген Петрушевич, як заступники голови д-р Лев Бачинський і д-р Евген Левицький. До парляментарної комісії вибрані: д-р Кость Левицький, Юліян Романчук і Василь Стефаник, як члени і як заступники д-р Микола Лагодинський і проф. д-р Степан Смаль-Стоцький. Члени парляментарної комісії разом з головою і заступниками голови творять парляментарну комісію, що рішає всї біжучі справи. Секретарем клюбу є д-р Льонгін Цегельський.

Українські посли у президента міністрів. В недїлю дня 23 вересня с. р. явили ся на запрошенє у президента міністрів відпоручники Української Парляментарної Репрезентациї д-р Евген Петрушевич та посли д-р Евген Левицький і д-р Станислав Днїстрянський, щоби перед отворенєм парляменту вислухати заяву президента міністрів. Міністер президент д-р Зайдлєр заповів програмову бесїду в імени правительства, якою розпічнеть ся нова часть сесії. Заступники українського народу представили передовсїм сумне економічне положенє, в яке східна Галичина попала в наслїдок воєнних подій і домагали ся особливо здержаня реквізиций, які в цїлім краю, а особливо у відбитих частях на всїй довжинї між Станиславовом і Тернополем стали для зубожілого населеня невиносимі. Що до політичних зглядів домагали ся заступники українського народу в Галичинї основної зміни пануючої там системи, причім вказано на переслїдуванє української мови і на придїлюванє до адміністраційних органів живел ворожих українському народови. Посол д-р Днїстрянський вказав передовсїм на хиби на поли шкільництва. Президент міністрів д-р Зайдлєр запевняв депутацию, що теперішне правительство прихильно настроєне до українського народу, чого дало вислів покликанєм поважного українського ученого д-ра Горбачевського на міністра. Вкінци президент міністрів обіцяв, що докладно прослїдить предложені жаданя і зажаленя.

Признанє для українського ґенерал-ґубернатора. Про остатні днї урядованя нашого земляка з Київа, пізнїйшого президента українського правительства в Київі, а тепер губернатора в Чернигові Дмитра Дорошенка перед російським відворотом подає найновійша „Буковина“: Коли наближала ся послїдна година російського панованя в Чернівцях, взяв ся Дорошенко до острих мір, аби охоронити людність перед насильством, перед підпалами і руйнованєм. Страшний образ руїни Тернополя і Станиславова завис був і над Чернівцями і грозила небезпека, що і се гарне місто стріне така сама страшна судьба. Тодї ґубернатор Дорошенко оповіщує прилюдне оголошенє, в якім під загрозою кари смерти заказує жовнїрам допускати ся плюндровань, рабунків і убийств. В сїм оголошеню завізвано населенє задержати спокій, бо нікому не стане ся кривда. Ґубернатор Дорошенко мав також намір остати в місті через весь критичний час для його охорони під умовою, що міщанський комітет візьме святочно на себе зобовязанє постарати ся в нашій начальній військовій команді, що Дорошенка зараз по прибутю наших військ переведуть крізь огневу лінію до Росії. Міщанський комітет не міг такого зобовязаня на себе перебрати. Ґубернатор Дорошенко опустив місто дня 2. серпня і не мав, на жаль, можности перепинити того, що козаки підпалили коло трийцять домів в серединї міста і допустили ся страшного плюндрованя. В ночи з 2. на 3. серпня австрійське військо війшло до Чернівців.

Отворенє нових повітів для виселенців. Ц. к. намісництво оповіщає: Міністерство внутрішних справ рескриптом з дня 10. вересня 1917 р. ч. 56161 отворило отсї повіти для загального повороту виселенців: 1) Перемишляни з виїмком громад: Дунаїв і Свирж. 2) Бережани з виїмком громад: Баранівка, Бишки, Куропатники, Мечишів, Вільховець, Посухів, Потік, Потутори, Рибники, Шибалин і Золочівка. 3) Рогатин з виїмком громад: Болшівцї, Букачівцї, Бурштин, Книгиничі, Рогатин, Свистільники, Скоморохи, нові, Гербутів і Підшумлянцї. 4) Підгайцї з виїмком громад: Бенява, Гайворонка, Ішків, Лиса, Маркова, Панасинцї, Підгайцї, Рудники, Середне, Семиківцї, Соснів, Вишнівчик, Заставче коло Завалова і Затурин. 5) Товмач, цїлий повіт. 6) Надвірна з виїмком громад: Надвірна, Делятин, Микуличин, Дора, Яремче, Яблониця і Майдан середний 7) Коломия з виїмком міста Коломиї і громади Гвоздець місто. 8) Печенїжин з виїмком громад: Печенїжин і Яблонів. 9) Бучач з виїмком громад: Доброполе з Мавтіївкою, Метликівцї, нові, Новоставцї, Пілява, Барищ, Бровари, Григорів, Яловець, Озеряни, Костельники, Космирин, Медведівцї, Монастириска, Низколизи, Олеша, Сновидів, Жизномір і Пишківцї. 10) Городенка з виїмком громад: Обертин, Жабокруки, Михальче, Ойїйова, Корнів, Незвиска, Живачів, Ісаків, Петрів і Сокирчів. 11) Снятин з виїмком громад: Димичі, Рожнів, Снятин, і Заболотів і 12) Косів з виїмком громад: Косів місто і Пістинь. Повіти наведені під 1, 3 і 6 положені в дальшій, а инші повіти в тіснїйшій воєнній области. Виселенцї, які побирають державну підмогу, а які найпізнїйше до дня 5 падолиста 1917 р. вернуть до своїх постійних осідків і найпізнїйше в тім дни зголосять ся у дотичнім повітовім старостві, будуть одержувати ту підмогу ще дальше через два місяцї. Крім того зарядило міністерство, що рільники і урядники та робітники рільничі, коли викажуть в імовірний спосіб своє званє, можуть одержати дозвіл на поворот до повітів не отворених ще для загального повороту виселенців. Те саме відносить ся до великих промисловців, купців і торговельників та властителів більших заведень промислових, коли вони предложать потверджене торговельної і промислової палати або одної з ц. к. властий, що дальше веденє підприємства лежить в публичнім інтересї.

Продовженє військових увільнень. Міністерство краєвої оборони зарядило, що всї ті, які перед 10. цвітня внесли прошенє о увільненє від військової служби і таке увільненє одержали, не мусять зголосити ся до служби вже 30 вересня, бо реклямациї їх важні до кінця падолиста. Військові власти мотивують те рішенє потребою рук до працї

при збиранню бураків, бараболь і паші для худоби та при осінних рільничих роботах.

Ціни сирої і виправленої шкіри. Урядова Віденська Газета оголошує розпорядок міністерства торговлї про ціни сирої і виправленої шкіри. Ціни шкіри на підошви, яка доси виносила 11 К. до 14·40 К. за кг. знижено на 10·10 К. до 13·30 К. за кг. отже о 90 сот, до 1·40 К. менше. Також буде значно знижена ціна шкіри уживаної на верхну часть шкіряної обуви.

Карта на одїж і біле. Дня 26. вересня с. р. оповіщено розпорядок про розділ одїжи і біля між людність. Сей розпорядок має на цїли уможливити найменше засібній людности заосмотрене одїжю і білєм а заразом управильнити розділ між засібнїйше населенє тих припасів, які остають ще до розпорядимости у вільній торговлї. Припаси одїжи і біля, які придбало правительство, будуть розділювані краєвими урядами розділу одїжи. Крім тих припасів буде ся ще розділювати закуплені правительством вже ношені старі одїня, — те все на основі посвідки про доказ запотребованя. Дальше тим розпорядком заряджено, що всї инші, у вільній торговлї остаючі припаси одїжи і біля та матеріяли для їх виробу можна буде набувати тільки на основі доказу потреби. До того згаданий розпорядок предвиджує, що кождий, хто даром або за відповідною винагородою віддасть свої зношені старі одїня, одержить карту, яка уповажнює до набутя нового одїня або матеріялу на одїнє.

Карти на мило. На основі міністеріяльного розпорядку будуть невдовзї заведені в цїлій Австрії карти, управняючі до побору мила і предметів до праня. Перед одержанєм карти має голова домашного господарства зложити декларацію, що скількість запасу мила в хатї не виносить більше, як півтора кільограма для кождої управленої до побору особи. Карти на мило будуть виставлені на 4 місяцї.

Списуванє воєнних шкід. Перед двома роками зарядило намісництво спис воєнних шкід в західній і середній части Галичини. Тепер, по увільненю майже всего краю, можна перевести такий спис в прочих повітах східної Галичини. Се річ незвичайно пильна не лиш з того зглядy, що в сей спосіб можна осягнути образ нанесених шкід і господарського положеня краю, але й по тій причинї, що шкоди особливо в сільськім господарстві можуть легко затерти ся так, що пізнїйше тяжко або й неможливо буде їх ствердити. Наші посли і товариства роблять заходи в тім напрямі, щоби сю працю поширити тепер на повіти, в яких її доси не можна було перевести. Розумієть ся, що прийдеть ся нашому населеню побороти чималі перешкоди, яких жерелом є хиби в укладї формулярів та інструкцій, в пригнобленю нашого населеня, в непевности, чи і коли признана буде винагорода шкід, а також недостаточна поміч місцевих властий та інтелїґентнїйших вертсв в поученю інтересованих, як мають виповняти зголошеня і стверджувати подані там обставини. Під сим зглядом стануть нашому населеню в пригодї канцелярії правної поради, основувані при філїях „Сільського Господаря“, які безплатно несуть поміч нашому населеню. В кождій місцевости, в якій був перед війною Кружок „Сільського Господаря“ треба його відновити, а о скільки його не було, треба старати ся тепер заложити. При кождім Кружку повинна бути канцелярія правної поради для членів Кружка у відносній місцевости. Священики, учителї (ьки), громадські писарі, добре письменні селяни повинні взяти ся до такого дїла, бо інакше пропадуть нам мілїони. Шкоди треба зголошувати на приписаних друках, які можна дістати в старостах. Булоби пожадане, щоби зголошеня удостовірювало своїми підписами двох віродостойних громадян, прим. таксаторів. Зголошеня шкід приймають комісії для воєнних чинитьб, які повинні бути при всїх старостах.

Штучні ноги і руки для інвалїдів. Множать ся випадки, що наші жовніри, котрі потратили на війнї ноги, руки і т. д. і котрим належать ся протези себто штучні руки і ноги, з несвідомости про їх право до них просять ся по вилїченю, щоб їх зараз відіслати до вітчини, мовчки зрікають ся з сеї благодати і так множать ряди калїк і нездібних до працї. Треба сих людий освідомити, що їм протези належать ся так само, як жовнїрам инших народностий, та що ми, не користаючи з них, викидуємо гроші з наших податків на чужих, а самі нїякої користи з них не маємо.

Сема австрійська воєнна позичка. Як доносять віденські дневники, з кінцем жовтня або з початком падолиста с. р. буде розписана нова вже сема з ряду австрійська воєнна позичка. Шеста воєнна позичка принесла 5 мілїярдів корон. На всї воєнні позички в Австрії підписано доси 22 мілїярди корон. Управа державного скарбу розпочала вже приготовленя до розписаня нової позички.

Нашу поживу вивозять на Пруси. Краківські ґазети пишуть, що в пятницю 28 вересня с. р. придержано на товаровім двірци в Кракові чотири вагони наладовані й надані у Львові до Вроцлава в Німеччинї, які містили ріжну поживу. В суботу пополудни відбула сь ревізія тих вагонів в присутности представників намісництва, поліції, дирекції зелїзниці і дирекції скарбу. Стверджено, що два вози містили кілька тисяч пакетів 5 і 10 кілеви з яйцями, товщами, фасолею, мукою і т. п. заадресованих до приватних осіб в ріжних німецьких містах. Два инші вагони були виповнені великими скринями наданими як старі акти або муніція, та містили також муку, горівку, солонину, збіже і т. д. Такі посилки відходять від давна з нашого краю масами до Німеччини,

Стверджено пр. що в резервоарах на нафту Прусаки висилали часто збіже або иншу поживу.

Велика пожежа в Бориславі. Передминувшого тижня задля неосторожности повстала велика пожежа в Бориславі. Протягом короткого часу згоріло понад двіста домів і більше як тисячу душ (головно біднїйших жидів) остало без даху.

Подяка. Комісарят Українського Січового Війска у Львові складає сею дорогою сердечну подяку Вп. Панови Іванови Леськову, господареви з Будинина, повіт Сокаль, за Його невтомні заходи коло збірок в грошах, плодах природи і ін. в користь У. С. В. що перебувають у Львові. Збірки відбували ся скрізь по селах сокальського повіту. Тому до всїх Вп. Горожан сокальського повіта які причинили ся датками до сих збірок, нехай дійде сею дорогою від нас слов сердечної подяки Вп. Іван Леськів зібрав і доставив в часї від марта до вересня 1917 р.: 1) Грішми 808·58 К., 2) Яєць 65¼ кіп, 3) В землеплодах 110 кг. пшона, 95 кг. гороху, 50 кг. збіжа, 31 кг. цибулї, 61 кг. яблок. Львів, дня 1. жовтня 1917 р. — *Комісарят У С В. у Львові.*

Краєвий Союз для збуту худоби у Львові подає до відома, що з днем 1. жовтня с. р. переніс свої бюра з ул. Зіморовича ч. 20 на ул. Оссолїнських ч. 15 II п.

Оголошеня.

Підписуйте уділи

одинокого українського кооперативного союза для рільничої торговлї і промислу, яким є

Краєвий Союз господ.-торговельних Спілок

заразом торговельний синдикат

Т-ва „Сільский Господар“

у Львові, Зіморовича 20.

Уділи від К 50 в гору. — Проспекти на жадане даром. 10—2

Будівельні майстри і тесаї

най зголосять ся зараз до священ. Михайла Кота, Новиця коло Калуша. Добрий заробок на довший час. Відбудова села. Сільські майстри з околиці повіта Калуша не хай зараз прийдуть. 29—3—?

Насїнє Червоної конюшини

купує і платить найвисші ціни

„Краєвий Союз господарсько-торговельних Спілок“

у Львові, ул. Зіморовича ч. 20.

і його склади

в Перемишли, Стрию і Коломиї.

4—1

ШУКАЮТЬ:

Хтоби знав де перебувають Анна Цюпа, жена Антона і мама Марія Цюпа зі села Личківці, повіт Гусятин, прошу мене повідомити, на таку адресу: Антін Цюпа, k. u. k. Divisions Bäckerei Nr. 11. 28—3—4

Шукаю своєї жени **Леонори Сабатюк** з Свершковець, повіт Заліщики, евакувана зістала в 1915 році до Печенїжина, хтобн знав про її адресу прошу мене повідомити: Теофіль Сабатюк, Lst. Etp. Baon 235. I. Komp. K. u. K. 32—4—1

Глядаю своєї сестри Теклї Влях і шваґра Михайла зі Станиславова. Хтоби знав теперішне місце побуту Стефана Кривия з Кривнї-Фірлєїв в Рогатинщинї, котрий в р. 1914 був в Перемишли при облозї твердинї яко Zugsführer 3|2 Sapperbaon, зволить мене повідомити. Анна Павлюківна K. k ukr. FluchtLager Gmünd N. Ostr. 4—1

Константин Грищак з Коломиї, тепер замешкалий в Добростанах п. Білогора, шукає своїх синів: Миколая, котрий служить при війску і Михайла, який має бути на роботї у Львові чи де інде. A 33—3—1

Анна Глинна евакувана з Чистопадів пов. Зборів, шукає свого мужа Григория. Відомість на її теперішну адресу: Анна Глинна в Добростанах почта Білогора. A 34—3—1

Марія Мамреґа евакувана з Шельпаків, тепер замешкала в Гаях коло Львова, пошукує своїх братів Томка і Гриця Горан і сестри Евдохи Горан. Хто знав би місце їх побуту зволить ласкаво подати пошукуючій. A 31—3—1

Розрадою у воєннім часї

є читанє

цікавих і гарних книжок.

Такі книжки продаємо

по незвичайно дешевих передвоєнних цінах,

а саме:

Оповіданя про Хведора Християнина і про його Оврама Жидовина — М. С. Лісікова	*друк —·20*
Вирід — оповіданє Осипа Шпитка	*1·60*
Зільник — поезії Волод. Шашкевича	*—·40*
З півночи — твори Павла Граба	*—·40*
Задля хазяйства — оповіданє Потапенка	*—·20*
Не селї — повість Т. Школиченка	*1·30*
Для загального добра — оповіданє Михайла Коцюбинського	*—·40*
Поезії — Осипа Маковея	*—·40*
Не той став — Іван Левицький	*—·60*
Дві долї — повість Данила Мордовця	*2·—*

АДРЕСУВАТИ:

Книгарня Наукового Товариства Шевченка

3—? *Львів, Ринок ч. 10.*

УКРАЇНСЬКИЙ АДВОКАТ У ВІДНИ

Д-р Евген Левицький

має

Адвокатську Канцелярію

де передше. Адреса **така:** Herrn Dr. Eugen Lewyckyj, Advokat in Wien VIII. Josefstädterstrasse 73 — або: Herrn Dr. Eugen Lewyckyj, RAbg. und Advokat in Wien, I, Parlament.

5—5

Під Крилами Церков

Се літературна новітка, яка залетіла до нас із закордонної України.

Оповідане дуже інтересне і веселе.

НАПИСАВ ЗАКОРДОННИЙ УКРАІНЕЦЬ Ю. СТРИЖАВСЬКИЙ.

Ціна 1·50, з пересилкою 1·60.

Замовляти: „Дешеве Видавництво" Львів, Бляхарська 18. II. пов. (ґанок).

Кому пропали гроші!

з тої причини, що не знав приписів про військові причинки і заосмотрене родин осіб військових, той нехай купить собі книжку написану **Володимиром Целевичом**, яку видало Краєве господарське Товариство „Сільський Господар" п. з.:

„Військові причинки і заосмотреня родин осіб військових".

Книжка ся обіймає 9 аркушів друку і говорить ся в ній про новий і старий причинковий закон, про державні запомоги, про заосмотрене родин офіцирів і військових урядників, про заосмотрене інвалідів і про заосмотрене родин померших жовнірів і офіцирів.

Крім сего подано в ній 33 взори прошень, представлень, зажалень і відкликів.

Один примірник коштує **2 корони** на поручену почтову пересилку треба долучити **65 сот.**

Висилає тілько за готівку:

Канцелярія Краєвого господарського Товариства „Сільський Господар" Львів, ул. Зіморовича ч. 20. і

Книгарня Наукового Товариства ім. Шевченка Львів, Ринок ч. 10.

АДВОКАТ КРАЄВИЙ

Др. Евгеній Ґвоздецкий

веде канцелярію

у Львові, при улици Краєвоїцких 6.

РУСЬКА ЩАДНИЦЯ

в ПЕРЕМИШЛІ, улиця Косцюшка ч. 8.

Принимає і виплачує щадниці вкладки щоденно в годинах урядових. Вкладка опроцентовує на 4%, починаючи вже від слідуючого дня по дни зложеня аж до послідного дня перед днем відобраня.

ВКЛАДКИ в „Руській Щадниці" можна складати особисто в касі товариства, почтовими переказами, грошевими листами, чеками почтової Щадниці, які Дирекція Щадниці на жадане безплатно достарчає, і в філіях банку австро-угор. на рахунок „Руської Щадниці".

Уділяє позичок: а) гіпотечних платних піврічними амортизаційними ратами на протяг літ 10—45 після вибору позичаючого; б) на льомбард ефектів, й на есконт векслів. Справи позичок полагоджуєсь можливо скоро.

Посередничить у виєднуваню позичок в Гал. Воєнним Зав. Кредитовім в Кракові.

Всяких інформацій і друків уділяє канцелярія „Руської Щадниці" ул. Косцюшка, Народний Дім, I. пов. щоденно безкоштовно в годинах урядових від 9—1 год. крім неділь і українських свят.

Після § 14. устава „Руської Щадниці", затвердженого через п. к. міністерство внутрішних справ вкладки в товаристві „Руська Щадниця" в Перемишли надають ся до льокації пупілярних, фондаційних і т. п. капіталів, має отже „Руська Щадниця" пупілярну обезпеку. 24—? 56

СІЛЬ ДО ЇДИ

німецьку, сніжнобілу, дуже мілку, доставляємо в міру запасу люзом вагонами від 100 до 200 метр. сотнарів, залежно від поємности вагона. Ціна около 32 с. за 1 клґ. на німецькій границі.

Враз зі збірним замовленєм одної або кількох громад разом, належить надсилати задаток К 5000 (пять тисяч корон) на вагон 15.000 кґ., за надвижку більших вагонів побираємо послїплату, при висилці менших вагонів звертаємо надплачені гроші. 6—2

КРАЄВИЙ СОЮЗ

Господарсько-Торговельних Спілок

Львів, вул. Зіморовича ч. 20.

Ширіть „Свободу"

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНОГО КРЕДИТУ

„ДНІСТЕР"

у ЛЬВОВІ

ул. Руська ч. 20

Телеф. 788.

засновано при Товаристві взаїмних кредитів „ДНІСТЕР" в р. 1895 на підставі закона о стоваришенях в р. 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти уділу.

Цілю Товариства є уділюванє кредиту своїм членам рідними обмеженнями в „Дністрі" від більше літ.

Відсотки від вкладок 3% нетто.,

без потручення рентового податку.

ВКЛАДКИ

приймає і виплачує Каса Товариства в урядових годинах від 8. до 2. в полудне.

Конто в Почтовій Щадниці 88.527.

Жирове конто в Австро-угорськім Банку.

Щадничі вкладки	К 5,327.450
Власний маєток	„ 686.383
Уділені позички	„ 4,233.603

Канцелярії Товариства отворені кожен понеділок. I. 19—?

Для всїх!

Відзнака Соборної України.

На спомин свободи в р. 1917.

Рік 1917 є роком, коли зійшла зоря свободи для України, зачали повставати українські власти, українське правлїнє, українське військо. На спомин тих великих подій, які ми переживаємо, купить з нас кождий, Українець чи Українка, цивільний чи військовий металеву відзнаку, подану тут вірно на образци: Св. Михайло з мечем і щитом, на щиті лев. В горі напис **„Україна"**, в долині рік **1917.** Чистий дохід з тої прегарної відзнаки йде на закупно землї під **„Український Город"** у Львові, щоби виховати в нїм молодїж на характерних громадян і сильних стрільців. Сильна і характерна молодїж виборе для українського народу повагу в цілім світї.

Ціна одної відзнаки **1 К 20 сот.** На почту і опакованє долучити **60 с.** Хто замовляє найменше 5 відзнак дістає почту і опакованє даром. Хто замовляє більше як десять відзнак, дістає значний опуст. Відзнаку дістати можна у всїх укр. купців. Замовляти просимо на адресу: **„Вістя з Запорожа" Львів, ул. Руська ч. 20. „Saporozer-Nachrichten" Lemberg, Ruskagasse 20.** 6—1

Земельний Банк Гіпотечний

Спілка акційна у Львові

(ул. Підвалє 7.)

Акційний капітал	К 1,364.000
Резерви	„ 336.000
Власний маєток	К 1,700.000

На основі Найвисшого уповаженя — міністерство внутрішних справ в порозуміню з міністерствами скарбу і справедливости затвердило рескриптом з 25. мая 1917 поширенє діяльности Банку.

На тій основі Земельний Банк Гіпотечний

Удїлює *гіпотечні позички* до сплати в дрібних ратах;

векслеві позички (есконт векслів) та позички на підклад цінних паперів;

Купує і продає всякі вартні папері, дає на них зачети і сталі кредити;

Приймає *вкладки і опроцентовує* їх від слїдуючого будного дня **по зложеню до** дня виплати; вплат можна довершувати без коштів *чеками*, які Банк розсилає за бажанє;

Міняє заграничні гроші, гроші банкноти і *виплачує* всякі купони;

Посередничить *в купнї і продажі*, т. є. на замовленє *купує* і на припорученє *продає комісово* всякі ефекти, знаряди, машини, товари та земельні посїлости;

Основує і заводить хліборобські, промислові і инші *підприємства* (також спілкові);

Приймає *в переховок* вартні папери і дорогоцінности за *завідує* ними;

банкові припорученя *переводить під найкорисніймими умовами.*

До Січий і Соколів в Краю.

Руханково-стрілецке Товариство „Сокіл-Батько" взиває всї Товариства, щоби списали шкоди, які потерпіли в наслідок війни, дали потвердити викав шкід місцевому громадскому Урядови і на основі сего вносили прошеня до ц. к. Намісництва як Краєвої Централї для господарської відбудови Галичини до Секциї I. о підмогу на віднову Товариства. Підписує голова і писар або хтось з членів чи члениць, коли тамті два неприсутні. Подання суть вільні від стемпля. Для скоршого полагодженя належить безпосередно звернути ся до Експозитури Краєвої Централї в данім окрузї. Коли Експозитури суть недалеко віддалені, найдогіднїйше було би зі списом шкід, потвердженим Урядом громадским, устно передавати ті прошеня.

Письмо треба на почті поручати.

УПРАВА A 30—8—1

„Сокола - Батька"

Львів, ул. Руська ч. 20.

З друкарні „Діла" Львів, Ринок 10 Видавець: „Діло" стов. зар. з обм. пор. За редакцию відповідає: Др. Степан Баран.